

№ 234 (20997)

2015-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 9

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэцтых WWW.ADYGVOICE.RU

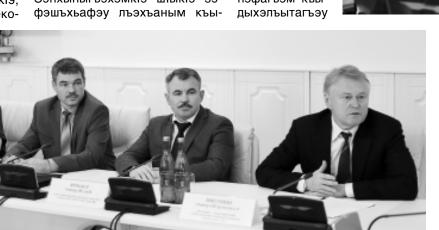
Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Зэпхыныгъэм иІофхэм атегущыІагъэх

Тыгъуасэ АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан ПАО-у «Ростелекомым» ишъолъыр къутамэу «Юг» зыфиюрэм ипащэу Александр Шипулиным зэіукіэгъу дыриlагъ.

Зэпхыныгъэм исистемэ ылъэныкъокІэ республикэм щызэшІохыгъэ хъугъэхэм, тапэкІэ гухэлъэу яІэхэм ахэр зэдатегущы агъэх. Іофхэм язытет республикэм ипащэ щигъэгъозэнэу къызэрэкІуагъэр Александр Шипулиным къыхигъэщыгъ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, 2014-рэ илъэсым «Ростелеко-

мым» пстэумкІи инвестициеу сомэ миллион 237-рэ республикэм къыхилъхьагъ, мы илъэсымкІэ а пчъагъэр сомэ миллион 250-м рагъэхъун гухэлъ яІ. Фэтэрыбэ хъурэ унэу Адыгеим итым зэкІэми связым ифэІо-фашІэхэр алъагъэІэсыгъэх. ЗэпхыныгъэхэмкІэ шІыкІэ зэзыдихьыхэрэр цыфхэм Іэрыфэгъу афэхъунхэм фэгъэпсыгъэ Федеральнэ программэу 2018-рэ илъэсым нэсэу агъэнэфагъэм къы-

джы медицинэм, гъэсэныгъэм яучреждениехэм Интернетыр, телефонхэр аращэлІэщтых.

АР-м и Лышъхьэ Адыгеим икъэлэ шъхьа!э пэ!удзыгъэ псэупІэхэм адэсхэм связым иамалхэр икъоу зэралъымы!эсыхэрэр Іофыгьо шъхьаІзу мы лъзныкъомкІэ зэряІэр къыхигъэщыгъ. Александр Шипулиным ащ джэуап къыритыжьызэ, УФ-м и Правительствэ иунашъокІэ псэупІэ цІыкІухэм связым иамал пстэури алъыгъэІэсыгъэныр программэм къызэрэдыхалъытагъэр хыгъ.

къыІуагъ. Къихьащт 2016-рэ илъэсым ар Адыгеим щырагъэжьэщт. Телефон зэпхыныгъэм имызакъоу, Интернетри непэ цІыфхэм лъэшэу зэрящык агъэр къыдалъытэзэ, «волоконно-оптическэ системэкІэ» заджэхэрэм икъэкІуапІэхэр акъудыищтых. Ахэр чІы чІэгъымкІэ кІоу ашІыщтых ыкІи пстэумкІи республикэм ащ фэдэу километрэ 500-м ехъу щычалъхьащт. Джащ фэдэу видеокамерэхэр, нэмыкІзу щынэгъончъэным епхыгъэ оборудованиехэр республикэм щагъэуцух, ари къихьащт илъэсым лъагъэкІотэщт.

АР-м и ЛІышъхьэ цІыфхэм ящынэгъончъагъэ икъэухъумэн епхыгъэ оборудованием игъэуцун апэ рагъэшъыныр республикэмкІэ анахь шъхьаІэу зэрэщытыр къыхигъэщыгъ.

— Сыд фэдэрэ Іофтхьабзэу республикэм щызэшІошъухыщтхэмкІи пэрыохъу тэ талъэныкъокІэ щыІэщтэп, — къыІуагъ ащ. — «Ростелекомым» тигуапэу Іоф дэтэшІэ, тапэкІи ар лъыдгъэкІотэным тыфэхьазыр. Іофыгъо шъхьаІэу къыхэдгъэщыгъэхэр охътэ благъэм зэшІохыгъэ зэрэхъущтхэм тицыхьэ телъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и УКАЗ

2015-рэ илъэсым шіэныгъэм, литературэм, искусствэм алъэныкъокІэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шІухьафтынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехьыліагъ

ШІэныгъэм, литературэм, искусствэм алъэ- никэу «ГъэшІэрэ лъэпэчІас» зыфиІорэм пае; елеселеф мехнелешогшелефь дехнытфаку/ш Комиссиеу Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ дэжь щызэхэщагъэм ипредложениехэм сахаплъи, унашъо сшІыгъэ:

- 1. 2015-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шІухьафтын афэгъэшъошэгъэнэу:
- 1) шізныгъэм ылъэныкъокіэ филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Гуманитар ушэтынхэм апылъ Адыгэ республикэ институтэу Т. М. КІэращэм ыцІэкІэ щытым» литературэмкіэ иотдел ипащэу Щэшіэ **Щамсэт Ерстэм ыпхъум** имонографиеу «Художественное своеобразие адыгейской поэзии» зыфиІорэм пае;
- 2) литературэм ылъэныкъокіэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакцие» иредактор шъхьа ву Дэрбэ Тимур Исмахьилэ ыкьом иусэхэр зыдэт сбор-

- ікъокіэ Алыгэ Республикам и Къаралыгьо. **3) искусствам ыльэныкъокіэ** Къаралыгьо теле-, радиокомпаниеу «Адыгеим» и офыш 1 э куп джэныкъом фэгъэхьыгъэ телевизионнэ документальнэ фильмхэм апае:
  - а) Даур Хъусен Масхьудэ ыкъом, адыгабзэкІэ тематическэ къэтынхэр зыгъэхьазырырэ отделым ипащэ:
  - б) Кушъу Светланэ Азмэт ыпхъум, художественнэ къэтынхэмкІэ отделым ипрограммэхэр зезыщэрэм;
  - в) ТІэшъу Светланэ Батырбый ыпхъум, директорым иІэпыІэгъу;
  - г) Тэу Замирэ Дзэпщ ыпхъум, тематическэ къэтынхэмкІэ къулыкъум ипащэ.
  - 2. ЗыкІэтхэхэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 7, 2015-рэ илъэс

МЭКЪЭГЪЭІУ

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапіэхэр!

2016-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо кІэтхэгъу уахътэр макіо!

Тыгъэгъазэм и 3-м къышегъэжьагъэу и 13-м нэс фэгъэкІотэныгъэ зиІэ кІэтхэгъу уахътэу «Урысыем и Почтэ» зэхищагъэр макlo. Мы уахътэм къыкіоці гъэзет кіэтхапкіэр зыфэдизыр:

тхьамафэм 5 къыдэкІырэ гъэзетэу В2161-рэ индекс зиіэм сомэ 776-рэ чапыч 87-кіэ;

заом ыкІи Іофшіэным яветеранхэм апае В2162-рэ индекс зиlэм сомэ 759-рэ чапыч 75-кlэ шъуакlэтхэн

> Ныбджэгъу лъапіэхэр, мы мэфи 10-р къызфэжъугъэфед,

ШЪУКІАТХ ЛЪЭПКЪ ГЪЭЗЕТЫМ!

Непэ — Хэгъэгум и Лыхъужъхэм я Маф

2007-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Хэгъэгум и Ліыхъужъхэм я Мафэ тикъэралыгъо щыхагъэунэфыкіы.

Охътэ зэфэшъхьафхэм Урысыер къэзыухъумэгъэ ліыхъужъхэм яшіэжь мафэу ар щыт. Мэфэкіым тарихъэу пылъыр я XVIII-рэ ліэшіэгъум хэхьэ — 1769-рэ илъэсым пачъыхъэу я II-рэ Екатеринэ Шыихъэу Георгий Победоносцэм иорден ыгъэнэфагъ, ащ степени 4 иlагъ, апэрэр анахъ иныгъ. Мы унашъор ары мэфэкіым лъапсэу фэхъугъэр.

1807-рэ илъэсым, мэзаем и 26-м, пачъыхьэу а І-рэ Александр орденэу «Георгиевский крест» зыфиІорэр егъэнафэ. Къэралыгъом ыпашъхьэкІэ гъэхъэгъэшхо зиІэ дзэкІолІхэр ащкІэ къыхагъэщыщтыгъэх. 1917-рэ илъэсым нэс георгиевскэ кавалерхэм ямэфэкІ Мафэу ар хагъэунэфыкІыгъ.

2000-рэ илъэсым Шыихъэу Георгий иорден Урысые Федерацием идзэкіолі тын анахь лъапіэ хъужьыгъэ, ащ ыуж илъэси 7 тешіагъэу мыщ фэгъэхьыгъэ мэфэкіыр хагъэунэфыкіынэу рагъэжьэжьыгъ. Джы мы мафэм, тыгъэгъазэм и 9-м, СССР-м ыкіи Урысыем я Ліыхъужъхэр, Щытхъум ыкіи Святой Георгий яорденхэм якавалерхэр агу къагъэкіыжьых, непэ къытхэтхэм ящытхъу аlo.

Хэгъэгу зэошхом илъэхъан тиціыфхэм ліыгъэу зэрахьагъэр хэти щыгъупшэщтэп. Тихэгъэгу ишъхьафитныгъэ фэбэнагъэхэу, СССР-м и Ліыхъужъ хъугъэхэм ащыщых адыгэ лъэпкъым къыхэкіыгъэхэ Андырхъое Хъусенэ, Нэхэе Даутэ, Ацумыжъ Айдэмыр, Бжыхьэкъо Къым-

чэрые, ШІуцІэ Абубэчыр, Къош Алый, Тхьагъушъэ Исмахьилэ.

Адыгэхэр зэрыгушхохэрэ, шъхьэкlафэ зыфашІырэ цІыфхэм ащыщ тишъолъыр имызакъоу, Урысыем дэгъоу щызэлъашІэрэ Цэй Эдуарди. Дагъыстан, Абхъазым, Чэчэным ащызэхащэгьэ хэушъхьафыкІыгьэ операциехэм ар ахэлэжьагь, цІыфхэм ярэхьатныгъэрэ ящынэгъончъагъэрэ къыухъумагъ. УФ-м и Президент унашъоу ышІыгъэм диштэу, мыщ фэдиз гъэхъагъэ зиІэ Э.Цэим «Урысыем и Ліыхъужъ» зыфиюрэ щытхъуцІэр къыфагъэшъошагъ. Нэмыкі эу зигугъу къэпшіын, уефыци нышпефые ефактический тиІэр макІэп.

Непэ мы мэфэкіыр хэзыгьэунэфыкіырэ пстэуми тигуапэу тафэгушіо, псауныгьэ пытэ яізнэу, шіоу, дэгьоу щыіэр къадэхьунэу тафэльаю.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сомэ мини 10-м **къехъумэ...**

Федеральнэ хэбзэгьэуцугьэу «Об исполнительном производстве» зыфиюрэм зэхъокыныгъэу фашІыгъэхэм адиштэу, сомэ мини 10-м ехъурэ тазырыр е хьыкумым ыгъэнэфэгъэ компенсациер зымытыхэрэм, судым иІоф къыхэмыхьэу, яавтомобильхэр зэрафэнымкІэ фитыныгъэ къязытырэ тхьапэр охътэ гъэнэфагъэкІэ аlахын алъэкІыщт. ЗэхъокІыныгъэм къызэрэщиІорэмкіэ, чіыфэ зытельыр транспорт зэфэшъхьафхэм яруль кІэрытІысхьан фитыщтэп.

Мы санкциехэм ахэхьэх кlэлэпlупкlэр игъом зымыты-хэрэр, мылъку ыкlи моральнэ зэрарым къакlэлъыкlоу тазырэу тыралъхьагъэр зымыпщыныхэрэр, гъогурыкlоным ишапхъэхэр зыукъуагъэхэу тазырыр зымытыхэрэр.

ЦІыфым чІыфэу телъыр сомэ мини 10-м къызехъукіэ, автомобилыр зэрифэнымкіэ фитыныгъэ къезытырэ тхьапэр зэрэlахыщтым фэгъэхьы-

гьэ унашъор ежь хьыкум приставым ышіын ылъэкіыщт.

Водителым чіыфэр зипщыныжькіэ, иправэхэр ратыжьыщтых. Ау унашъоу щыіэр ымыгьэцакізу, машинэм е мотоциклэм яруль зыкіэрытіысхьэкіэ, сыхьат 50-м телъытэгъэшіокі зимыіэ іофшіэнхэр рагьэгъэцэкіэщтых.

Ау алиментхэр зымытырэ водителыр рыпсэункіэ машинэ закъор арымэ федэкъэкіуапіэу иіэр, ежьым е исабый сэкъатныгъэ яіэмэ е а 1 — 2-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ зиіэхэр ыіыгъхэмэ, водительскэ удостоверениер Іахын фитыщтхэп.

ЦІыфым чІыфэ телъмэ, ащ ылъэныкъокіэ Іоф къызэіуахы-гьэмэ зэригъэшіэным пае хьыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу и Гъэіорышіапізу Адыгеим щыіэм исайт ихьанылъэкіыщт.

Хьыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу и Гъэюрышюпіэу АР-м щыю ипресс-къулыкъу.

ИСКУССТВЭМРЭ ЛЪЭПКЪ ШІЭЖЬЫМРЭ

«Тыжьыныр» адыгэмэ яютакіу

2012 — 2018-рэ илъэсхэм ателъытагъэу Урысыем культурэмкіэ имурад Іофыгьохэм тахэлажьэ. Пэсэрэ лъэхъаным лъэпкъхэм аусыгъэхэр къэухъумэгъэнхэм, ціыфхэм алъыгъэіэсыгъэнхэм мэхьэнэ ин етэты.

«Урысыем икультур» зыфиюрэ юфтхьабзэм епхыгьэу Къалмыкъым илыхъужъ эпосэу «Джангар» зыфиюрэм имэфэкіхэм тащыіагъ. Къалэу Элиста я VI-рэ Дунэе фестивалэу щызэхащагъэр лъэпкъхэм яэпосхэм афэгъэхынгъагъ. Урысые Федерацием культурэмкіэ и Министерствэрэ Къалмыкъым культурэмкіэ ыкіи зекіонымкіэ и Министерствэрэ Дунэе фестивалыр зэхащагъ.

Адыгеим иорэдыю ыкіи музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкіэ ансамблэу «Тыжьыныр», Дагьыстан къикіыгъэ лезгин агушэу Алихан Магомедрагимовыр, Замбие иліыкіохэу Масове Декстор, Малаво Принс, Китаим щыщэу Союлин Бадмала, Нурлддин Киро ыкіи ащыкъоу Юсеф Сирием къикіыгъэх, Удмуртием иансамблэу «Инвогно» зыфиюрэр, фэшъхьафхэри фестивалым щызэіукіагъэх.

Лъэпкъым ифольклор къыхэхыгъэ къэбархэр Адыгеим икlыгъэхэм къаlотагъэх, пэсэрэ орэдхэр агъэжъынчыгъэх. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапізу Лъэцэрыкъо Кимэ ыціэкіэ щытым фольклорымкіэ икъутамэ иліыкіохэм бысымхэр, зэхэщакіохэр къащытхъугъэх. Шъхьэбэцэ Маринэ, Гъогъо Дамир, Паштэ Гупсэ, Ліыбзыу Джантый, мы сатырэхэр къэзытхырэ художественнэ пащэу Гъукіэ Замудинэ нартхэу Пэтэрэз, Шэбатныкъо, Ащэмэз, нэмыкіхэм афэгъэхьыгъэ орэдхэр агъэжъынчыгъэх.

Нартхэм яхъишъэ ехьылlэгъэ къэбархэр бэмэ ашlогъэшlэгъоныгъэх. Фестивалым хэлэжьагъэхэр Ащэмэз, фэшъхьафхэм къакlэупчlагъэх. Нартхэм яlэпэ-lэсэныгъэ, lофшlэным зэрэфэщэгъагъэхэр, яорэдхэр гум лъы-lэсхэу къызэраlохэрэр къытэдэlугъэхэм ашlогъэшlэгъоныгъэх.

Фестивалым орэдхэр къызэрэщытіуагъэхэм дакіоу, шіэныгъэмкіэ гупчэу Къалмыкъ къэралыгъо университетэу Б. Городовиковым ыціэкіэ щытым щызэхащагъэр кіэщакіо фэхъуи, монгол лъэпкъхэм якультурэ икъэухъумэн щытегущыіагъэх.

Іэнэ хъураем къыщаІэтыгъэ Іофыгъохэр орэд-таурыхъхэм язэгъэшІэн, цІыфхэм алъыгъэІэсыгъэнхэм фэшІ амалэу щыІэхэм афэгъэхьыгъагъэх.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкlэ икlэлэцlыкlу еджапlэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцlэкlэ щытым икlэлэегъаджэу, Адыгэ къэралыгъо университетым фольклорымкlэ иаспиранткэу Шъхьэбэцэ Маринэ кlэлэцlыкlухэр искусствэм итарихъ фэгъэсэгъэнхэмкlэ иеплъыкlэхэр гъэшlэгъонэу къыlотагъэх. М. Шъхьэбацэм нарт орэдыжъхэр мэкъэ Іэтыгъэкlэ къеlох, гукъэкlыжь дэгъу иl. Орэдхэм ахэль пэсэрэ гущыlэхэр Іупкlэу егъэжъынчых.

Адыгэ ліыхъужъ эпосэу «Нартхэр» ціыфхэм нахьышіоу ягъэшіэгъэным чанэу зэрэхэлажьэрэм фэші тиреспубликэ искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапізу К. Лъэцэрыкъом ыціэкіэ щытым илъэпкъ ансамблэу «Тыжьыным» я VI-рэ Дунэе фестивалэу «Дунаим иэпосхэр Джанагарэ илізужхэм ячіыгу» зыфиюрэм ихэушъхьафыкіыгъэ Тхылъ къыфагъэшъошагъ.

Фестивалым тызэрэхэлэжьагьэм гухахьо хэтхыгь. Льэпкьхэм ятаурыхъхэм тядэlугь, адыгэ орэдыжъхэр, фольклор къэбархэр зэхядгьэхыгьэх. Тишlэныгьэ хэдгъэхьуагъэу тигупсэ адыгэ чlыгум къэдгъэзэжьыгь.

ГЪУКІЭ Замудин. Искусствэхэмкіэ республикэ кіэлэціыкіу еджапізу К. Лъэцэрыкъом ыціэкіэ щытым фольклорымкіэ икіэлэегъадж, Адыгеим изаслуженнэ сурэтыші.

Сурэтыр фестивалым къыщытетхыгъ.

ИлъэсыкІэ елкэр

агъэуцугъ

Адыгеим игупчэ шъхьаю метрэ 20 зилъэгэгъэ илъэсыкю елкэр щагъэуцугъ. Ар мыгъэ кюр къэлэ администрацием къыщэфыгъ.

Ыпэкіэ агъэуцущтыгъэ чъыгыр зэрагъэфедэщт піалъэм игъо зэрикіыгъэм къыхэкізу, елкакіэр бэмышізу Москва къыращыгъ, аукционым текіоныгъэ къыщыдэзыхыгъэ фирмэм къыіахыгъ.

Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэ игуадзэу Сергей Сидоренкэм къызэријуагъэмкіэ, каркас шіыкіэкіэ зэхэт елкэр тиуахътэ диштэрэ материалхэм ахэшіыкіыгъыкіи джэголъэ гъэкіэрэкіагъэхэр, къэнэфырэ пкъыгъохэр ащ къыдэкіуагъэх. Сомэ миллион 1,5-рэ фэдизэу ащ пэјухьагъэр муниципальнэ бюджетым къыхахыгъ.

Блэкіыгъэ илъэсхэм агъэуцущтыгъэ елкэм ищыкіэгъэ гъэцэкіэжьынхэр зырашіыліэхэкіэ, джыри ар агъэфедэн гухэлъ яі.

ем культурэмкіэ игъэlорышіапіэ къызэритыгъэмкіэ, мы мэфэ благъэхэм къэлэ парк дэхьагъум ил сыкіэ елкэ щагъэкіэрэкіз

Къэлэ администраци-

къэлэ парк дэхьагъум илъэсыкіэ елкэ щагъэкіэрэкіэщт. Хабзэ зэрэхъугъэу, къалэм инэмыкі районхэми елкэхэр ащагъэуцущтых.

Зэрагъэнафэрэмкіэ, илъэсы-

кІэ Іофтхьабзэхэр тыгъэгъазэм и 26-м рагъэжьэщтых. ДжэгукІэ чэфхэр, зэнэкъокъухэр, концерт программэр къэлэдэсхэм къяжэх.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ иІофышІэхэр льэшэу гухэкІ ащыхьоу цІыфхэм ясоциальнэ фэІо-фашІэхэр зыгъэцэкІэрэ гупчэу Адыгэкъалэ дэтым ипащэу Дэхъужь Мурат Руслъан ыкъом фэтхьаусыхэх янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Илъэсым ыкіэм нэс атіупщыщтых

АгроБизнесИнкубаторэу Адыгеим щагъэпсырэр ары АР-м экономикэ хэхьоныгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ зэхищэгъэгьэ зэхэсыгьор анахьэу зыфэгьэхьыгьагьэр.

Министерствэм ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкІэ, Агро-БизнесИнкубаторым ишІын мы илъэсымкІэ пэІуагъэхьанэу агъэнэфэгъэ ахъщэм игъэфедэн, Іофхэр зынэсыгъэхэр ары зытегущы агъэхэр. Проектым ипхырыщын фэгьэзэгьэ ООО-у «Юж-

гастрой» зыфиlорэмрэ республикэм ибизнес-инкубаторрэ япащэхэр ащ хэлэжьагъэх.

Зэхэсыгъом къызэрэщынэфагъэмкІэ, АгроБизнесИнкубаторым ишІын иапэрэ чэзыу гъунэм рафылІагъ. Квадратнэ метрэ 5000 хъурэ фэбапІэр

аухыгъэу, ащ щылэжьэщтхэм тагъэх. Министерствэм ипрессаратынэу агъэхьазыры, 2015рэ илъэсым ыкІэм нэс апэрэ фермерхэр рагъэблэгъэщтых. Джащ фэдэу чэмхэр зыщаІыгъыщтхэ фермэр, щэм ыкІи -ооп езгылыныех мехлинеск дукциер къызщыдагъэк ыщт цеххэр ыкІи гъэучъыІэлъэ-Іыгъыпіэр мы илъэсым ыкіэм нэс аухынхэшъ, атІупщынхэм ыуж итых. Мы цеххэр зы сменэм килограмм 500-м ехъу переработкэ ашІыным телъы-

къулыкъу къызэрэща/уагъэмкіэ, игъом Іофшіэнхэр аухынхэм ыкІи проектым зэрэщыгъэнэфагъэу ахэр зэтырагъэпсыхьанхэм фэшІ ищыкІагъэм фэдиз техникэ рафылІэнэу, оборудованиеу ачІэтыщтым икъещэлІэн амыгъэгужъонэу афигъэпытагъ.

АгроБизнесИнкубаторым пстэумкІи гектар 57-рэ зэлъиубытыщт. Ащ ипроект фэбапІэу, щагубзыухэмрэ былымхэмрэ

зыщаІыгъыщт фермэхэу, хэтэрыкіхэм, лым, щэм ахэшіыкіыгьэ гьомылапхъэхэр къызщыдагъэкІыщтхэ цеххэу зэкІэмкІи 30 къыщыдэлъытагъ. Мыш лэжьыгъэ лъэпкъыкІэхэм якъыхэхын Іоф щыдашІэщт, шІыкІакІэхэмкІэ хэтэрыкІхэр къыщагъэкІыщтых, мэкъумэщ хъызмэтыр мылъку къэкІуапІэу къыхэзыхымэ зышІоигъохэр щырагъэджэштых, нэужым юфшіэкіэ амалышІухэр ахэм аратыщтых.

ХЪУТ Нэфсэт.

О ТУРИЗМЭР

Путевкэхэр ащэжьыхэрэп

Туркуем зыгъэпсэфакІо кІогъэгъэ шыфхэм якъищыжьын шэкІогъум и 20-м зэраухыгъэр Ростуризмэм ипащэ исоветникэу Светлана Сергеевам къыІуагъ.

къызыддэзекІуагъэм ыуж тицІыфэу ащ зыщызгъэпсэфыхэрэм япсауныгъэ тещыныхьэхи, тисамолетхэмкІэ къыращыжьыгъагъэх, а къэралыгъом зэрыкІощтхэ путевкэхэм ящэн зэпагъэунэу туроператорхэм хабзэм унашъо къафишІыгъагъ. Нэужым лажьэ ямыІэу тицІыфхэр Тыркуем иухъумакІохэм къызэраукІыгъэхэм фэшІ Тыркуемрэ Урысыемрэ язэфыщытыкІэхэр къэдэигъэх.

Ростуризмэр турагентствэхэм ятІонэрэу къяджэгъагъ Египет фэдэу Тыркуеми зыщызыгъэпсэфы зышІоигьохэм путевкэхэр арамыщэнхэу. Туроператорхэм -е-гапес неішфоік медыахын

Египет мыхъо-мышІагъэкІэ лоруссием апэ быбыхэзэ, а къэралыгъохэм зыгъэпсэфакІо кІохэрэр къыхэкІыгъэх.

> Ахэм путевкэхэр языщэгъэ туроператору мехдотадыжь пхъашэ арагъэхьын зэралъэкІыщтыр Урысые Федерацием ІэкІыб къэрал ІофхэмкІэ иминистрэу Сергей Лавровым къы-Іуагъ. ТицІыфхэм путевкэхэр аращэхэзэ, япсауныгъэ зэрар къазыщырахын алъэкІыщт къэралыгъохэм зыгъакІохэрэр хэбзэгъэуцугъэу Урысыем илъхэр лъэшэу зыукъохэрэм ащ аригъэпшагъэх.

ШэкІогъум и 20-м нэс Тыркуем тицІыфэу зыщызыгъэпсэфхэрэр къыращыжьыгъэх. ХьакІэщхэм, зыгъэпсэфыпІэугъагъ, ау Израиль, Тунис, Бе- хэм Іоф ащызышІэхэу къэмы-

кІожьышъугъэхэр «Аэрофлотым» исамолетхэмкІэ къэбыбыжьыштых.

Туристическэ путевкэхэр зэрамыщэжьхэрэм фэдэу чартернэ рейсхэу Тыркуем цІыфхэр зэрэбыбыщтыгъэхэри Урысыем зэфишІыгьэх. Ар шэкІогьум и 30-м Урысыем иапэрэ вице- Олег Сафроновми къы Іуагъ.

премьерэу Игорь Шуваловым къыІуагъ.

УнэшъуакІэу ашІыгъэр зыукъохэрэр, мыдэlуагъэу путевкэхэр зыщэхэрэ туроператорхэр суд Іоф зэрашІыщтхэр ыкІи яІофхэр ащ зэхифынхэу зэрэхъущтыр Ростуризмэм ипащэу

Туроператорхэм ябизнес къеlыхыгъ. Египетрэ Тыркуемрэ кІощтхэр ары ахэм нахьыбэу путевкэхэр ащызыщэфыщтыгъэхэр. Турхэр арамыгъэщэжьыхэ зыхъугьэм къыщегьэжьагъэу ахэм сомэ миллиардрэ миллион 700-рэ чІэнагьэ ашІыгь. Ау Ростуризмэм макъэ къызэригъэlугъэмкlэ, къаlэкlэхьан алъэкІыщтэу ахъщэу чІанагъэр къаратыжьышъущтмэ УФ-м и Правительствэ щытегущыІэнхэу щыт.

УрысыемкІэ туроператорхэм я Ассоциацие ипащэу Майя Ламидзе къызэриІорэмкІэ, тицІыфхэр Египет е Тыркуем мыкІощтхэми, ахэм зэрыкІощтхэ путевкэхэр тикъэралыгъо щызэрагъэгъотын амылъэкІыщтми, зыгъэпсэфакІо зыдэкІонхэ чІыпІэ пае къэнэщтхэп. ІэкІыб хэгьэгухэу Грецием, Араб Эмиратхэм, Иорданием, Израиль анэмыкІэу Кавказымрэ Къырымрэ къыхигъэщыгъэх. Ащ къызэриІорэмкІэ, къэкІощт гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом Къырымрэ Шъачэрэ къэкІорэ туристхэм нэбгырэ мини 5 фэдиз къахэхъонэу къалъытагъ.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Іофшіэнхэр лъагъэкіотэнхэм пай

Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым истудентхэм ащыщхэм -ы проектхэр шыГэныгъэм шыпхырыщыгъэнхэм фэшІ мы апшъэрэ еджапІэм иректор ыгъэнэфэгъэ ахъщэ Іэпы-Іэгъур аратыщт. Проект пэпчъ сомэ мин 20 зырыз фатІупщыщт.

2012-рэ илъэсым къы- технологическэ универсищегъэжьагъэу мы зэнэкъокъур Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щызэхащэ. А уахътэм къыкІоцІ техническэ, медицинэ, гуманитар ыкІи естественнэ шІэатхыгъэ шІэныгъэ-ушэтын дентхэм къырахьылІагъ.

тетым щызэхащэгьэ зэнэкъокъум зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэр мы мафэхэм къэнэфагъ. Зэнэкъокъум зэкІэмкІи шІэныгъэ-ушэтын ІофшІэн 31-рэ студентхэм къырахьылІагь. Ахэм ащыныгъэхэм алъэныкъокІэ щэу 6-р къыхахыгъ ыкІи университетым ишІэныгъэ-Іофшіэн 60-м ехъу сту- лэжьхэм ар игъэкіотыгъэу ауплъэкІугъ, нэужым Мые-Мыекъопэ къэралыгъо къопэ къэралыгъо техно-

логическэ университетым иректорэу Къуижъ Саидэ анахь ІофшІэгъэ дэгъухэу ыпэкІэ зыхэбгьэхъон плъэкІыщт ушэтынэу студентхэм къагъэлъэгъуагъэхэм ахъщэ ІэпыІэгъу афитІупщынэу ыгъэнэфагъ.

Естественнэ шІэныгъэм ылъэныкъокІэ текІоныгъэр къыдэзыхыгъэр Гумэ Анжелэрэ Даур Адамрэ. Адыгэ (черкес) чъыгхатэхэм къащыкІырэ мыІэрысэхэм ыкІи къужъхэм япхыгъэ ушэтынэу ашІыгъэхэм къатегущыІагъэх.

Джащ фэдэу грантыр зыфагьэшъошагьэхэм ащыщых естественнэ шІэныгъэм ылъэныкъокІэ Максим Щеголевым ипроект, Адамрэ Гумэ Анжелэрэ.

медицинэ шІэныгъэхэмкІэ Таисия Павышевам ыкІи Юлия Тыковам яІофшІэн анахь дэгъоу алъытагъ. Гуманитар шІэныгьэхэмкІэ грантыр зыфагъэшъошагъэр Дарья Толстых, техническэ шІэныгъэхэмкІэ - Анастасия Мелешкэрэ Екатерина Нихотинамрэ.

Ректорым ыгъэнэфэгъэ ахъщэ ІэпыІэгъум ишІуагъэкІэ, игъэкІотыгъэ ушэтынхэр студентхэм зэханеІшфоін, яІофшіэн хэхъоныгъэхэр фашІыщтых. Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым илъэс къэс шызэхащэрэ шІэныгъэ-практическэ конференцием ІофшІэнэу ашІагьэхэр къыщагъэлъэгъощтых.

ПІАТІЫКЪО Анет. Сурэтым итхэр: Даур

DAEMS

Бзылъфыгъэхэм ныбжьыр нахь хэкlуатэмэ

Гум ыкІи гу-лъынтфэ узхэм апкъ къикІыкІэ дунаим ехыжьыхэрэм япчьагьэ зэрэбэр, мы льэныкъомкІэ апэрэ чІыпІэр а узхэм зэраІыгьыр пстэуми ашІэ. Ау медицинэ шІэныгъэм пылъхэм Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащызэхащэрэ ушэтынхэм къызэрагъэльагьорэмкІэ, бзылъфыгъэхэм икъу фэдизэу ащ ищынагъо зэхашІэрэп, ахэм янахьыбэм зэралъытэрэмкІэ, инфаркт е инсульт бэрэ хъухэрэр хъулъфыгъэхэр ары. Мы узхэм зызэращыуухьумэн плъэкІыщт амалхэр ары непэ зигугъу къэтшІы тшІоигъохэр.

Зафэдгъэзэн шІэныгъэлэжьхэм. Ахэм къызэрэхагъэщырэмкІэ, шъыпкъэ, мы узхэр хъулъфыгъэхэм яІэ хъуным ищынагъо нахь ин, ау арэущтэу зыщытырэр ныбжь гъэнэфагъэм нэс. Бзылъфыгъэ ныбжыык Іэхэм яльынтфэхэр ыкІи гур къаухъумэ ахэм ягормонхэм. Ау ныбжьыр лъыкІуатэу, организмэм зэхъокІыныгъэхэр зыфэхъухэкІэ, медикхэм «гормональнэ щит» зыфаюрэм ыкуачіэ къыщэкіэ ыкІи хъулъфыгъэхэм афэдэу инфарктым, инсультым ищынагъо къашъхьэрэхьэ, ащкІэ мыхэр зэфэдэ мэхъух.

Специалистхэм къызэрэхагъэщырэмкІэ, бзылъфыгъэхэм янахьыбэм мэхьанэ ратырэп агу къэузыгъэми, япсауныгъэ тІэкІу къызэригьэгумэкІыгъэм ащ фэдэ уз хьылъэхэр къы кІэлъыкІонхэр ашІошъ хъурэп. Ау ушэтынхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, бзылъфыгъэхэм япроцент 30-р инфаркт хъунхэм ыпэкІэ (мэфи 2 — 3 иІэу) яІофхэр мыхъатэхэу гумэкІыгъэх, ау врачым дэжь кlyагъэхэп.

Гуузыр бзылъфыгъэхэми хъулъфыгъэхэми зэфэдэп зэрэзэхашІэрэр. Ушэтынхэр зы-

шІыгъэхэ шІэныгъэлэжьхэм язэфэхьысыжьхэм къазэрахагъэщырэмкІэ, хъулъфыгъэр инфаркт зэрэхъурэм иапэрэ нэшанэхэм ащыщ ыбгъэ кІыбкІэ лъэшэу узэу къызэрэригъажьэрэр, гур псынкІзу къытеоу зэриублэрэр. БзылъфыгъэхэмкІэ ар нэмыкІ шъыпкъ: узыр ныбэм ышъхьагъкІэ щэІэ, бгыр, пшъэр, ары пакІошъ, жэпкъыр мэузых. Гур къэжао, шхэнэу фаерэп. Бзылъфыгъэр гушъхьабжэм ыгъэгумэкІырэм фэдэу бэрэ къыхэкІы. ШІэныгъэлэжьхэм, врач-

Инфарктым е инсультым пэшІорыгъэшъэу защыухъумэгъэным иапэрэ амалхэм ащыщ тхьамафэм щыщ мэфищым такъикъ 40 — 45-рэ фэдизрэ пкъышьолыр кІуачІэкІэ бгъэулэуныр.

хэм къызэраюрэмкіэ, инфаркт хъугъэхэу зылъыплъагъэхэм япроцент 30-м мы узыр иІэимыІэр гъэунэфыгъуаеу щытыгъ. Врачхэми ежь сымаджэми икъу фэдизэу зэхафын алъэкІыштыгъэп ащ илажьэ.

Электрокардиограммэми ущыгугъыпэнэу щымытэу, япліэнэрэ инфаркт пэпчъ, гурытымкІэ, гум илыпцэхэм Іоф зэрашІэрэм зэхъокІыныгъэ зэрэфэхъугъэр ЭКГ-м къымыгъэлъагъоу специалистхэм alo. Тэрэзэу узыр гъэунэфыгъэным фэшІ лабораторнэ амалхэр нахь агъэфедэх мы лъэхъаным. Ыбгъэ кІыбкІэ узым ыгъэгумэкІхэу специалистхэм къяуалІэхэрэм джы лъыр аlахышъ, ащ «тропонин I» зыфаlоу хэлъыр зыфэдизыр лабораторием

Витаминэу С-р пкъышъолым зэрэ Гэк Гахьэрэмрэ льым ар зэрэхахьэрэмрэ лъэшэу япхыгъ гу-лъынтфэ узхэм ящынагьо нахь макІэ хъуныр.

щауплъэкІу. А белокыр нахьыбэ къэс гу лыпцэр зэрэзэщыкъуагъэр нахь нафэ мэхъу. «Тропонин I-р» макІэу лъым хэлъми, джы агъэфедэ хъугъэ диагностическэ тестхэм ар «къаубытын» алъэкІы, узым инэшанэхэр нэрылъэгьоу щымытми, диагноз тэрэз агъэуцун амал ахэм къаты.

Гур нахьыбэрэ псауным фэші

Бзылъфыгъэхэм ар къадэхъуныр нахь ІэшІэхэу алъытэ шІэныгъэлэжьхэми, кардиологхэми. Ащ лъапсэ фэхъоу ахэм алъытэрэр хъулъфыгъэхэм ялъытыгъэмэ, нахь макІзу тутын зэрешъохэрэр ыкІи шъон пытэхэм ащ фэдизэу яорганизмэ «зэрарамыгъэтхьалэрэр» ары.

Узэрэшхэщтми уфэсакъын фае гур нахьыбэрэ псауным фэшІ. Гум изакъоп, организмэр зэрэпсаоу шІэхэу жъы мыхъунри ащ бэкІэ елъытыгъэу агъэунэфыгъ шІэныгъэлэжьхэм. Гумкlэ анахь шъхьа-Іэр магнийрэ калийрэ икъоу ащ Іэкіэхьанхэр ары. Ау мы микроэлементхэр цІыфым бэрэ чіенэх, гущыіэм пае, фазыхъукіэ, пкіантіэм хэтэу е гъомылэпхъэ щыугъэр икІасэмэ. Натриир «ипый» калиим, щыгъу бэу пкъышъолым ІэкІахьэмэ, ащ калиир къыхефы. Ары кардиологхэм гъомылэпхъэ щыугъэм пкъышъолым зэрар рихэу зыкlа-

. Ныбжь хэкІотагъэ зиІэ хъугъэ бзылъфыгъэм ыгу нахьы-

ГумкІэ анахь шъхьаІэр магнийрэ калийрэ икъоу ащ ІэкІэхьанхэр ары.

бэрэ псауным фэшІ гормонэу ар «къэзыухъумэщтыгъэхэм» ачІыпІэ ихьан ылъэкІыщт терапие амалхэр кардиологым къыфегъэнафэх. Мыщ дэжьым хъулъфыгъэхэм яюф нахь ІэшІэх къэзышІырэр, агухэр «къэзыухъумэхэрэр» кlyaчlэкlэ loф ашІэныр ахэм нахь къызэрадэхъурэр ары. БэшІагъэу ыкІи бэрэ къаІоу зэхэтэхы: инфарктым е инсультым пэшІорыгъэшъэу защыухъумэгъэным иапэрэ амалхэм ащыщ тхьамафэм щыщ мэфищым такъикъ 40 — 45рэ фэдизрэ пкъышъолыр кlyaчІэкІэ бгъэулэуныр ары, жьы къабзэм ухэтмэ, ар етlани нахь фед.

Специалистхэм къаворэр

Н. АХМЕДЖАНОВЫР — врач-кардиолог, лабораторием ипащ:

– Нэбгырэ пэпчъ пкъышъолыр кіуачіэкіэ тіэкіу ыгьэулэун зэрэфаер гъэнэфагъэ, ащ пае тхьамафэ къэс мэфищ къыхэбгъэкІын фае такъикъ 30 — 45-рэ. Нахьы-

бэми хъущт, ау ащи уфэсакъын фае. Физическэу пкъышьолыр зыгьэулэу мыхъущтхэр сымэджэ хьыльэхэр ары. ГущыІэм пае, ащ ыпэкІэ спортзалым мык ющтыгьэ хъулъфыгъэу зыныбжь илъэс 40 — 50-м нэсыгъэр джы ащ кІонэу фаемэ, пэшІорыгъэшъэу ащ кардиограммэ ышІын фае физическэу пкъышъолыр ыгъэулэузэ. Ау илъэс 30 зыныбжь кІэлэ ныбжьыкІэ псаvмкlэ ар зыкlи шынагъоп. Аш пае ищык Іагъэп фитнес-гупчэ горэм лъэпlaey талон пщэфызэ укюныр, жьы къабзэм ухэтэу анахь къыппэблэгъэ паркым, скверым ар щыпшІын плъэкІышт.

Газ зыхэт псыбэ уешъомэ

ШІэныгъэлэжьхэм зэрагъэунэфыгъэмкІэ, газ зыхэт псым бэрэ ешъохэрэм гум зэрар рахы.

Швед шІэныгъэлэжьхэр илъэс 12-рэ алъыплъагъэх гурыт ныбжь зиІэ хъулъфыгъэ 42-мэ. Ахэм зэрагъэунэфыгъэмкІэ, мафэ къэс миллилитрэ 200 зырызэу тІогьогогьо узешьокіэ, гууз уиіэ хъуныр процент 23-кІэ нахь огъэпсынкІэ.

Гу-лъынтфэ узхэмрэ витаминхэмрэ

Пхъэшъхьэ-мышъхьэу, хэтэрыкІ у пшхырэм бэкІ э яльытыгь льым витаминэу С-р зэригъотырэр.

Копенгаген дэт университетым ишІэныгъэлэжьхэм зэрагъэунэфыгъэмкІэ, мыхэм къахэкІырэ витаминэу С-р пкъышъолым зэрэІэкІахьэрэмрэ

льым ар зэрэхахьэрэмрэ льэшэу япхыгъ гу-лъынтфэ узхэм ящынагьо нахь макІэ хъуныр.

ШІэныгъэлэжьхэм датчан нэбгыри 100 фэдизмэ афэгьэхьыгьэ къэбархэр зэрагьэшІагь, анахь анаІэ зытырагьэтыгъэр пхъэшъхьэ-мышъхьэу, хэтэрыкІзу нэбгырэ пэпчъ ыгъэфедэрэр зыфэдизыр ары. ЗэрагъэунэфыгъэмкІэ, мыхэр нахьыбэрэ зышхыхэрэр гулъынтфэ узхэм зэрагъэгумэкІыхэрэр процент 15-кІэ, ошІэдэмышІэу дунаим ехыжьынхэм ищынагъо процент 20-кІэ нахь мэкlагъ пхъэшъхьэ-мышъхьэхэмрэ хэтэрыкІхэмрэ бэу зымыгъэфедэхэрэм анахьи.

ШІэныгъэлэжьхэм къызэраІорэмкІэ, витаминэу С-р ары а щынагъом нахь къыщызыгъакІэрэр. Ахэм къызэрэхагъэщырэмкІэ, мы витаминыр цІыфым ыпкъышъол ежь-ежьырэу къытын ылъэкІырэп, гъомылапхъэу ышхырэр ары ны-Іэп ар къызыхэкІыщтыр.

Псауныгъэ

Тхьэм къышъует.

Хэутыгъэхэр къызфигъэфедэхэзэ зыгъэхьазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт. «Адыгэ макь» Тыгъэгъазэм и 9, 2015-рэ илъэс

Ныр дунэе нэфым икъежьапІ

ным и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэк зэхэхьэшхо шэкІогъум и 28-м щыІагъ Джэджэхьаблэ культурэм и Унэу дэтым. ЦІыф бэдэдэ къызэкІолІэгъэ мэфэкІ зэхахьэр дахэу зэрищагъ культурэм и Унэ ихудожественнэ пащэу Бэрзэдж Светланэ.

Ащ ипсэлъэ кІэкІ апэ къыщиІуагъ мэфэкІ зэІукІэр ным и Мафэрэ Теуцожь районым игупчэ Пэнэжьыкъуае къызахьыжьыгъэр илъэс 15 зэрэхъугъэмрэ зэрафэгъэхьыгъэр. МэфэкІ лъапІэмкІэ пстэуми къафэгушІуагъ, ным илъфыгъэхэм шІульэгьоу афыриІэр зэрэгьунэнчъэр, ар «хым фэдэу куоу, чІым фэдэу баеу, тыгъэм фэдэу укъигъэфабэу, уищыІэныгъэ гъогу къыгъэнэфэу, кlyачlэрэ акъылрэкІэ къыуатэу» зэрэщытыр къыІуагъ. Нэужым чІыпІэ коим ипащэу Хьашхъуанэкъо Мыхьамэт зэlукlэм къекlолlагъэхэми, хэлэжьэн зымылъэкІыгъэхэми ным и МафэкІэ къафэгушІуагъ, псауныгъэ пытэ яІэнэу, ялъфыгъэхэм янасыпрэ ягушІуагъорэ алъэгъоу щы-Іэнхэу, бэгъашІэ хъунхэу къафэлъэІуагъ.

Сыхьат зытю рекюкыпъэ зэхэхьэ гушІуагьор къашъохэмкІэ, орэдхэмкІэ, нэпэмыкІ ІофыгъохэмкІэ баигъ. Адыгэ шъуашэхэмкіэ фэпэгъэ кіэлэціыкіухэр уджыгьэх, адыгэ орэдхэр агьэжъынчыгъэх, усэхэм къяджагъэх, зимэфэкі ныхэр агъэчэфыгъэх.

Ным и Мафэ фэгъэхьыгъэ концертыр, Бэрзэдж Светланэ къызэриІуагъэу, «дунаим адыгэ бзылъфыгъэу тетхэм ягимнэу орэдэу «Синан» зыфиlорэмкlэ къызэІуахыгъ. Ар мэкъэ чан дахэкіэ залым чіэсхэри дежъыухэзэ, къафиlуагъ Тэуехьаблэ щыщ кіэлэеджэкіо ціыкіоу Бэрзэдж Анжелэ.

Джэджэхьэблэ гурыт еджапІэм (ипащэр КІыкІ Юсыф) икІэлэеджакіохэм Іоф адапшіэмэ дэгьоу зэреджэхэрэм фэдэу, дахэуи сценэм зыкъыщашІын зэралъэкІыщтыр а мафэм нэрылъэгъу къытфэхъугъ. ТапэкІэ кІэлэеджакІохэр зыгъэсэнхэ ціыф культурэм и Унэ иіагьэп, районымкІи ауж къинэщтыгъ. Джы къоджэдэсхэр алъэгьугьэм щыгушІукІыгъэх, афэрэзагъэх непэ ахэм Іоф адэзышІэхэрэ Бэрзэдж Светланэрэ Тхьаркъохъо Махьмудэрэ. АщкІэ къа-

деІэрэр культурэм и Унэ ипащэу Тыгъужъ Руслъан ары. дехедефив дехеств мехА кІэлэеджакІохэм сценэм къыщагъэлъэгъуагъ: Цэй Светланэ орэдэу «Адыгэ джэгур», Маргарита Егоровам «Адыгея» зыфиюхэрэр къајуагъэх. Зэкіэ зыщыгушІукІыпагъэхэр къэшъокІо купэу «НарткІэ» зэджагъэхэм къышыгъэ къашъохэр ары. Нэбгырэ 12 хэт ансамблэм. Ахэм ащыщых Дэрбэ Батыр, Нэхэе Амир, «Лъэпэрышъор» къэзышІыгъэхэ ХъутІыжъ Даринэрэ Бэрзэдж Анжелэрэ. «Ныхэм афэсэгъэхьы» ыкІи «Бзылъфыгъэр» зыфиlохэ усэхэм къяджагъэх ХъокІон Азидэрэ Ліыбзыу Даринэрэ.

Концертыр къагъэбаигъ Пэнэжьыкъуае культурэм и Унэу дэтым иІофышІэхэм. Ащ иансамблэу «Сэтэнай» зыфиІорэм цыфхэм якіэсэ орэдхэр къафаlуагъэх.

ИкІ эухым Джэджэхьаблэ инахьыжъхэм ащыщэу Хъут Якъубэ гущыІэр зыратым, непэ фэдэ мэфэкі шіагьо мыщ бэшіагьэу зэрэщызэхамыщагъэр, тикlалэхэм орэд къэзыІони, къэшъони, усэхэм къяджэни мымакІзу зэрахэтыр къыхигъэщыгъ. «Арышъ, ахэр къыхэгьэщыгьэнхэр, культурэм и Унэ дэхэшхо цыф кіуапіэ шіыжьыгъэным игьо хъугьэ. Ар зипшъэрылъыр шъоры, культурэм и Унэ иІофышІэхэр ары. Непэ концерт дэгъу тежъугъэплъыгъ, тыжъугьэгушІуагь. Тышъуфэльаю шъуапэ ежъугъэхъунэу, тызэрэшъущыгугъырэр къэжъугъэшъыпкъэжьынэу, тиныбжьыкІэхэр шІум, дэхагьэм афэшъупІунхэу.

Ным и Мафэ фэшІ сышъуфэгушІо, шъопсэу, шъотхъэжь!», къыІуагъ Якъубэ.

PS. Тыкъежьэжьыгъахэу ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ Бэрзэдж Светланэ къытэкюлІагь, ягукьаохэм тащигьэгьозагъ. Зыфэныкъохэу зигугъу къыш Іыгъэр художественнэ самодеятельностым хэлэжьэрэ ныбжьык Іэхэм зыщарагьэльэн адыгэ шъуашэхэр зэрямы Іэхэр ары. Къызэрэти ІуагьэмкІэ, а мафэм сценэм къытехьэгъэ ныбжьык Іэхэм ащыгъыгъэхэр къунчыкъохьаблэхэм, нэшъукъуаехэм къаlахыгьагьэх. Дэгьугьэ мы Іофым республикэм культурэмкІэ и Министерствэ хэкІыпІэ горэ къыфигъотыгъэмэ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

«Зэкъошныгъэм» икіымэфэ Лъэпкъым гуфэкІоныгъэ фызиІэмкІэ адыгабзэкІэ **ЧЭЗЫУ**

къыдэкІырэ художественнэ тхыльхэри, журналэу «Зэкъошныгъэри», кІэлэцІыкІухэм апае къыдэкІырэ «Жьогьобынри» зыгорэм пэшІыгьуаех. Ахэм зэкІэми къадахьэхэрэм къаІуатэрэм тэ тщыщыбэ ахэль, бэ гум къагъэк Іыжьырэр, шъхьэм къышъхьапэу къахэпхырэр.

«Зэкъошныгъэм» мы илъэсымкІэ ия 4-рэ чэзых кІымэфэ къыдэкІыгъор зэщыгъор псынкІэу птезыхынэу къысщэхъу. Пэнэшъу Сэфэр ытхыхэрэр зикlасэхэм ащ ирассказэу «ШІулъэгъур гощыгъошІоп» зыфи-Іорэр дагьотэщт. Ильэс 85-р бэмышІэу хэзыгъэунэфыкІыгъэ Сэфэр итхыгъэ журналыр къызэІуехы.

МэщбэшІэ Исхьакъ и «СатыриплІыхэр» усэ сатыр зэгъэпэшыгъэхэу, гупшысэкІэ узэндыгъэхэр ащ къыкІэлъэкІох. Цуамыкъо Тыркубый ироманэу «Тятэжъ пlашъэхэм яосыет» щыщ пычыгъохэр джыри мыщ щылъыкІотагъэх.

Лыхэсэ Мухьдинэ иусэхэм, Мамырыкъо Нуриет ирассказэу «Уесэжьмэ, къинэп» ыкlи игущыІэ щэрыохэм нэкІубгьо зэкІэлъыкІохэр зэлъаубытых, уагъэгупшысэ. Мэхъош Руслъан ипоэмэу «Тпсэ зыхэшІэгьэ псэушъхь» зыфиlорэм щыщ пычыгьохэр, ГутІэ Саныет ирассказхэу «Хэти ихьын шъхьафы», «Къылыщ» зыфиlохэрэр къыдэхьагъэх. Шэуджэн Тэмарэ иочеркэу «КІэлэегъадж, шІэныгъэлэжь» зыфиюрэр, МэщфэшІу Нэдждэт игукъэкІыжь

тхыгъэхэм ащыщэу «Нэпс гъоткlуитly» ыкlи урыс авторхэу Валерия Ломешинам ирассказэу «Тызэфэхымэп ныla» зыфи-Іоу Мэрэтыкъо Асе зэридзэкІыгъэр. Елена Поздняковам ирассказэу «Гъогогъу» ыкІи Анастасия Харчевам иеу «КъысшІошІыгьэ пкІыхь» зышъхьэхэм, зэзыдзэкІыгъэхэр Бэрзэдж Белл, журналым чІыпІэ щагьотыгь.

Литературэмрэ критикэмрэ яхьылІагъэхэри къыдэхьагъэх. Ахэр Нэхэе Тэмарэ итхыгъэу Шъхьэлэхъо Абу итхыгъэхэр зыдэт тхылъищым афэгъэхьы-

гъэр, ЩэшІэ Казбек, ЩэшІэ

Щамсэт усакІоу Хъунэго Нурет иусэмэ афэгъэхьыгъэ гупшысэхэр къызщаІуагъэр, Ситимэ Сарэ иІофшІагьэу «Льэпкь зэхашІэм илъэгъохэщ» зыфиlopэp.

Тиюбилярхэм яхьылІэгьэ тхыгъэхэри дэтых журналым. Ахэр ЖакІэмыкъо Заримэ «Тхэным фыщыІ» зыфиюу Пэнэшъу Сэфэр иилъэс 85-рэ, Шъхьэлэхъо Дарико итхыгъэхэу «Сэгугъэ цІыфхэм сырящыкІагъэу» — Мэхьош Руслъанэ къызыхъугъэр илъэс 75-рэ ыкІи Хъалыщ Сэфэрбый иилъэс 75-рэ зэрэхъугъэм ехъулІэу «СшІошъ мэхъу чІыгум идэхагъэ зэрэхэхъощтыр» зыфиlохэрэр арых.

Мамый Руслъан истатьяу «Литературэр ипсынэкІэчъ» зыфиlорэр зэхьылІагьэр Ергьукъо-ЩэшІэ Щамсэт ыныбжь илъэс 65-рэ зэрэхъугъэр ары.

Журналэу «Зэкъошныгъэм» «Тхылык «аехеlяньтихт» фэзыгъэхьазырыгъэр Цуамыкъо Марзиет.

Шыкъултыр Батырбый итхыгъэу «Язэдэлэжьэныгъэ гъэлъэшыгъэн фае» зыфиlорэри

Мыщ фэдизэу къэтпчъыгъэм теджэн амал тэзыгъэгъотырэ журналым июфышіэхэм, зэкіэ аш ишІын хэлажьэхэрэм, иредактор шъхьаІэ «тхьашъуегъэпсэу» ятэlо.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

ЕджапІэхэр **ЩЫНЭГЪОНЧЪЭНХЭМ**

Республикэ программэу «Гъогурык Іоныр щынэгъончъэу щытыныр гъэлъэшыгъэныр» зыфиІорэр льэпкъ шапхъэм тетэу гъэцэкІэгьэныр пшъэрылъ шъхьаГэу къзуцухэрэм ащыщ.

Ащ къыделъытэ кІэлэцІыкІухэр къэухъумэгъэнхэр ыкІи ящыІэныгъэ щынэгъончъэу шІыгъэныр.

Мыекъуапэ дэт гъэсэныгъэ учреждение 31-мэ апэгъунэгъу гьогу зэпырыкІыпІэхэм адэжь тыгъэм къыгъаблэхэрэ батарейхэр зэрыт нэфрыгъуазэхэр ащагъэуцугъэх. Ахэм анэмыкіэу, ціыфхэр ыкіи транспортыр нахьыбэу зыщызэхэкІыхэрэм нэфрыгъуазэхэр ащагъэуцугъэх.

ЛъэсрыкІо зэпырыкІыпІэхэу

къалэм дэтхэр къапшІэу дэгъум ылъэныкъокІэ зэхъокІыгъэх: гьогу тамыгьэхэр кІэу агьэуцугъэх, лъэсрыкІо зэпырыкІыпІэхэр къэшІыхьагъэх, ахэр зэтыраутыгъэх.

Автоинспекторхэм ны-ты комитетхэр ыкІи кІэлэегъаджэхэр яІэпыІэгъухэу кІэлэеджакІохэр унэм къыщегъэжьагъэу еджапіэм е кіэлэціыкіу іыгъыпіэм -еф мехнеІлоІяк уетностениш ІорышІэрэ Іофтхьабзэхэр зэшІуахых.

Бэ зыгъэшІэгъэ цІыфым ылъэгъугъэр ІэкІэмыкІодэжьыгъэу ыгукІэ зэхишІагъэмэ, зэхихыгъэр щымыгъупшэжьыгъэу ышъхьэ риубытагъэмэ, ищыІэныгъэ гъогу къекјуфэ зыхэлэжьэгьэ хъугьэ-шагьэхэм къахихыгъэ гъэсэпэтхыдэ гъэшІэгьонхэр зыхэбгьотэн пльэкІыщт хъарзынэщым фэдэр ыгучІэ шъыпкъэм щызэригъэфагъэу, щызэфихьысыжьи щызыгьэтІылъыгъэм уlукlэныр, гущыlэгъу пшІыныр сыд фэдэ лъэхъанэми хэткІи гуапэу ыкІи пшъхьапэу хъун ылъэкіышт. Аш къыющтыр хьазыр, къызщиющт чыпіэри, къызэриющт шіыкіэ-амалхэри ешІэ. Іушэу, дахэу, акъыл чъэпхъыгъэ хэлъэу жэбзэ къабзэкІэ къыбдэгущыІэщт, узэригъэдэјуни къыодэјуни ылъэкіыщт, къыіорэри щысэшіухэмкІэ къыгъэшъыпкъэжьызэ, къыппкъыригъэхьащт, пшІошъ ыгъэхъущт.

Тауж къикІырэ ныбжыыкІэхэр лъэпкъ шіэжьым, гузэхэшіэ иным къыфэзыгъэущынхэ, ахэр зылъызыщэнхэ, зитворчествэ щысэшІухэр зытырахын, гъэсэпэтхыдэ гъэшІэгьонхэр зыхагъотэщт тхылъхэр зытхын, емеІлынымы оімехт еіммедеішы хьалэлэу адэгощэн зылъэкІыщт тхакІохэр тильэпкь литературэ щылэжьагъэх, непи щэлажьэх, тапэкІи ахэм афэдэхэм тилитературэ зэрафэмыныкъощтым тицыхьэ тедгъэлъын тлъэкІышт.

Бэ зышІэрэ цІыфэу, тапэкІэ чыжьэу плъэмэ, цІыф къызэрыкІом ымылъэгъурэр зылъэгъун зылъэкІырэм бэкІи ущыгугъы хъущт. Ащ фэдэм шІагьэу иІэм нахьи нахьыбэ ышІэн, льэпкъ литературэм ихъарзынэщ лэжьыгъэшlу, лэжьыгъэ бэгъуагъэ «изытэкъон» зылъэкіыщт тхакіохэм ащыщ Гъукіэлі Нурбый.

Ар 1939-рэ илъэсым къуаджэу Теуцожьхьаблэ (Гъобэкъуае) къыщыхъугъ, щапІугъ, гурыт еджапІэри 1958-рэ илъэсым къыщиухыгъ. 1963-рэ илъэсым къалэу Краснодар дэт монтажнэ техникумым ипсэолъэшІ отделение, 1974-рэ илъэсым Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетыр къыухыгъэх. ИсэнэхьаткІэ инженер-псэолъэшІ. Трестэу «Адыгпромстроим» июфшіэпіэ зэфэшъхьафхэм псэолъэшІ къызэрыкІоу, мастерэу, прорабэу, псэолъэшІ участкэм ипащэу, инженер шъхьајзу, псзолъзшімонтажнэ гъэ орыш ап І эм ипащэу цІыфхэр зычІэсыщт унэхэр, административнэ ІофшІапіэхэр зычіэтыщтхэ унэхэр зыгъэуцущтыгъэхэм Іоф адишіагъ.

Илъэс 23-рэ Адыгэ хэку исполкомым ипсэупІэ-хъызмэтшаппы игъэюрышаппы пэщэныгьэ дызэрихьагь. Ильэс пчъагъэрэ хьалэлэу Іоф зэришІагъэм къыкІэкІуагъэх орденэу «Знак Почета», «Урысые ФедерациемкІэ жилкомхозым изаслуженнэ ІофышІ» зыфиІохэрэр. Нурбый мызэу, мытюу цыхьэ къыфашІызэ, лъэпкъ депутатхэм якъэлэ ыкІи яхэку советхэм ядепутатэу хадзыщтыгъ, Адыгэ Республикэм иапэрэ Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатыгъ. Ар непэ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ дэжь щыіэ нахьыжъхэм я Совет итхьамат. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет ищытхъу тамыгъэу «Закон. Долг. Честь.», Адыгэ автоном хэкур зызэхащагьэр илъэс 60 зэрэхъугьэм

ЛЪЭПКЪЫМ ФЭМРРИКР

пае юбилейнэ медалыр къы- уигъатхъэу, зигъо шъыпкъэм фагъэшъошагъэх. Къызщыхъугъэ къуаджэу Гъобэкъуае ицІыф гъэшІуагъ.

Ильэс 30-м къехъугьэу исэнэхьат фэшъыпкъэу Іоф зишІэгъэ ужым ГъукІэлІ Нурбый тхэным зыщиушэтынэу рехъухьэ. ИлъэсипшІым къыкІоцІ адыгабзэкІэ Мыекъуапэ къыщыдегъэкІых тхылъхэу «Гъашіэм игумэкіхэр» — 2004, «Жъогъо шіуціэхэр» — 2005, «Жьыбгьэм ыхьырэ тхьапэхэр» — 2007, «Джэнэт лъэгум икlэй» 2011, «Аужырэ оркъ» — 2014. ТхакІом ыцІэ шІукІэ рязыгъэІуагъэмэ ащыщхэу пІон плъэкІыщт рассказхэу «Сянэ икъумбыл чъыг», «Сэтэнае икъэтьагь», «Кукуум игьыбз», «Ным иосыетхэр», «Бжыхьэпэ пчэдыжь», повестьхэу «Псы лъакъохэр», «Хьанухьаджыкъохэр», «Амазонка», нэмыкІхэри.

ЗэдзэкІын Іофми Нурбый ишъыпкъэу пылъ, ащ ишъэфхэр икъоу къызэрэІэкІэхьагъэ--ынжы заридзэк нажыгъэмэ уяджэ зыхъукІэ. Ахэм ащыщых, гущыІэм пае, Максим Горькэм итхылъэу «Италием ехьылІэгъэ пшысэхэр» зыфиюорэм къыхэхыгъэхэр; Проспер Мериме: «Кармен», «Маттео Фальконе»; Джек Лондон иповестэу «Мексиканец».

Гупшысэ куу зыхэлъ поэмэ хэри, усэхэри, сонетэхэри Нурбый етхых, итхыльмэ зэкІэмэ къадигъэхьагъэх, ахэм ащыщхэр гъэзетэу «Адыгэ макъэми» журналэу «Зэкъошныгъэми» къыхаутых. 2005-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Урысыем итхакІомэ я Союз хэт.

Адыгэ литературэм кlасэу къыхэхьэгъэ тхакІохэу Бахъукъо Ерэджыб, ЛъэпцІэрышэ Исмахьил, Къат Теуцожь, Мурэтэ Чэпай, Лъэцэр Вячеслав, нэмыкІхэми ащыщ зитхыгъэхэм ягугъу дахэкІэ пшІынэу зытефэрэ ГъукІэлІ Нурбый. Итхылъхэм уяджэ зыхъукІэ угу къагъэкІы уехъопсэнэу теплъэшІу зиlэу, шъабэу, псыlэшlур кlизэу, гохьэу, пшхы зыхъукІэ

лъыкІэхьэгъэ къужъІэрысэ шІагъор.

Нурбый итхылъхэр къызэрэсшІошІырэмкІэ, литературэм ишэпхъэ гъэуцугъэхэм адештэх. Жабзэр дахэ, гупшысэр куу, акъылэу хэлъым уегъэгъуазэ, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ щысэхэмкІэ ушъагъэх, уагъэгупшысэ.

2014-рэ илъэсым къыдигъэкІыгъэ зичэзыу тхылъэу «Аужырэ оркъ» зыфиюрэм къыдэхьагъэх романэу «Аужырэ оркъ», повестьхэу «Джэнэт лъэгум икІэй», «Амазонка», рассказхэр, поэмэхэр, усэхэр. Лъэпкъ шІэжь темэр, Урыс-Кавказ заом фэгъэхьыгъэ темэр ары зыфасіорэр, зышъхьэ зылъытэжьырэ тхэкІо пстэуми ятворчествэ пхырэкІы, чІыпІэ гъэнэфагъэ щырамыгъэубытын алъэкІырэп, ащыгъупшэрэп. «Ар зыщыжъугъэгъупшэным игъо хъугъэ» зыlохэрэм афэдэхэм непэ таюкіэ нахь мышІэми. Ащыгъум цІыф лъэпкъым хьазабышхо къыфэзыхьыгъэ дунэе зэошхохэр тарихъым хэуцІэрэпхъыкІыжьыгъэн, гущыlэу «шlэжь» зыфатІорэри зыщыгъэгъупшэгъэн фаеу мэхъуба. Ар зифедэ таажеішк мехірпен ажепахид кlакоу зыкъагъэлъагъо, ежьхэр зыфаер цІыфхэм арагъэштэным пае. Ау сыдэущтэу зыщыбгъэгъупшэн плъэкІыщта адыгэ лъэпкъыр кодыпо чыпІэм изгъэуцогъэгъэ, лІэшІэгъу псаум къехъоу рекlокlыгъэ зэо мэхъаджэу, лажьи-хьакъи зимыІэгъэ, зичІыгу шІулъэгъу мыухыжь фызиГэу мамырэу псэущтыгъэ лъэпкъыр зимэшюлыгъэ ыгузэгу шъыпкъэм гукІэгъунчъэу хэзытэкъуагъэр?

Нурбый итхылъмэ къащимы-Іэтыгъэ темэ къэгъотыгъуай: цІыфыр зыфыщыІэр, гъашІэр зэпхыгьэр, жъымрэ кlэмрэ язэфыщытыкІ, шІульэгъур, ныбжыкІэмэ ядунай, шъыпкъагьэр. ныбджэгъуныгъэр, адыгэ шэнзекІуакІэмэ лъапсэу афэхъугъэр, заор, мамыр щыlакlэр, ным ишІулъэгъу, мэхьэнэ куу зыхэль философскэ гупшысэхэр, еплъыкіэ-екіоліэкіэ зэфэшъхьафхэр.

ХЬАУДЭКЪО

Шыхьамыз

Зигугъу къэтшІыгъэ романым къызэрэтІуагъэу, Кавказ заом итемэ авторым щыпхырищыгь. Романыр инэп, пстэумкІи нэкІубгъуишъэрэ тІокІырэ зэрэхъурэр, едзыгъуитоу гощыгъэ. Апэрэ едзыгъом зэреджагъэр «Шъхьэгуащ», ятІонэрэм -«Дэфэныкъохэр». ЕдзыгъуитІури шъхьэрышъхьэхэу зэтеутыгъэх, ахэр кlыхьэхэп, еджэнкlэ тхылъеджэм псынкІэ къыщыхъущт, къызтегущы в учетным предеждения в учетным п гъоныщт.

Илъэс зэкІэлъыкІохэм адыгэ лъэпкъым къиныгъоу зэпичыгьэхэр зы унагьом, Якъубэкъом иунагъокіэ, ихъишъэкіэ узіэпищэу къыгъэлъэгьон ылъэкlыгь.

Романэу «Аужырэ оркъым» иапэрэ едзыгъо герой шъхьаlэу хэтыр Якъубэкъо оркъыр ары. Ар авторым къызэригъэлъагъорэмкІэ, абдзэхэ оркъ лъэпкъыгъ, Гъуамэ лъэгум щыпсэущтыгъэ Якъубэкъомэ ащыщыгъ. Ежь Мэзмые лъэгум дэжькІэ щыпсэущтыгьэ. ИтепльэкІэ «... плІэІу шъуамбгъоу, пчэнэ псыгъоу, мыгузажьоу лъэкъо зырызмэ ыпкъ аритызэ мэзекІо. Урым ІэпэІасэмэ мыжъосын фыжьым хаупкІыгъэм фэдэу къыпщигъэхъоу зэкlужьэу зэхэлъ. НэкІушъхьэ иуагъэмэ жэкІэ хъураер шІуцІабзэу къяуцокІыщтыгъ. Пшъэ кІыхьэмрэ къамэм тегъэогъэ Іапшъэмрэ кіуачізу ахэлъыр къыуагъашІэу лъынтфэ гъумхэр къахифыщтыгъ». Джаущтэу ащ итеплъэ-Іуплъэ авторым къегъэлъагъо.

А лъэхъаным адыгэ шъолъырым джыри заом имашІо щызэкІэблагъэу щытыгъэгоп. Мамырэу псэущтыгъэх, лажьэщтыгъэх. Аузэ урыс пачъыхьэм иполитикэ диштэу, ащ иунашъохэр агъэцакІэзэ, Александр Суворовым идзэхэр Пшызэ иджабгъу нэпкъ къибанэхи, къуаджэхэу Гъожъыйкъалэрэ Кущмэзыкъуаерэ тырагъэжъыкІи, псыІушъом пачъы-

хьэу Екатеринэ ыцІэкІэ къалэ къызыІуагъэуцом, адыгэмэ ящыІэкІэ-псэукІэ зэрэзэхъокІырэр къагурыІуагъ. ПытапІэхэр нахьыбэу къагъэуцущтыгъэх, тырагъэстыкІырэ чІыпІэмэ цІыфхэр къарагъэтІысхьэхэ зэхъум адыгэмэ къагурыІуагъ техакІомэ ягухэль зыфэдэр. Пачъыхьэм игухэлъ къыдэхъуным пае Іаши, мылъкуи, цІыфи ашъхьасыжьыщтыгъэп, Кавказ ис цІыфхэр пыи зэфишІынхэшъ, зэригъэзэожьынхэм пылъыгъ.

А гухэльыр ыгъэцэкІэнэу Пшызэ шъолъырым иатаман гъунапкъэр къеукъошъ идзэ Пшызэ кІыб къызэпырещы, къуаджэхэр ехъункіэх, псэупіэхэри хъупІэхэри уащыпсэужьын умылъэкІыжьынэу тырегъэжъых, илъэс пчъагъэкіи псэупіэ пшіыжьынхэ умылъэкІынэу хьакІэкъокІагъэ хэлъэу адэзекІо. Адыгэхэри щысыжьыгъэхэп, Якъубэкъо оркъым фэдэхэр япащэхэу пыим пэуцужьыгъэх. Джаущтэу Якъубэкъо оркъыр, авторым къызэригьэлъагьорэмкІэ, зэо мэшІуаем хэхьагъэу мэхъу. Аужырэ оркъэу пачъыхьэм идзэмэ заримытэу язаощтыгъэмэ ар ащыщыгъ. Ліы Іушэу, зэхэщэн Іофхэр къыдэхъоу, лІыгъи пытагъи хэлъхэу щытыгъ.

ЗичІыгу гъунэнчъэу шІу зыльэгьоу, льэпкъым ишъхьафитныгьэ къэзыухъумэрэ дзэ пэщэ бэлахьхэу Тыгъужъыкъо Къызбэч, Щэрандыкъо Бэрзэдж, Занэкъо Къэрэбатыр, Хьаудэкъо Мансур афэдэхэм ахэтыгъ. Пыим утын лъэшхэр мызэу, мытюу арихыгъэх, ипытапіэхэр зэхикъутагьэх, ежь идзи зэригъэпытэщтым ишъыпкъэу пылъыгъ. Ар къыдалъыти, Пшызэ Іушъо зыІыгъ дзэпщым иунашъокІэ, капитанэу Курсак куп кІыгьоу Якъубэкъом дэжь къыгъэкІуагъэх гущыІэгъукІэ къыфырагъэблэгъэнэу. Къадэхъумэ, Іашэр ыгъэтІылъынышъ, идзэ кІыгъоу зыгуащэжьын гухэлъ къыфыряІэу.

Капитанэу Курсакрэ Якъубэкъомрэ ар яапэрэ зэlукlэгъоу романым тащыlокіэ. Ау Курсак ышІэщтыгъэ Якъубэкъор зэрэоркъ лъэпкъыр, иунэгьошэн зекіуакіэхэр зыфэдэхэри. Мы нэбгыритІур, авторым къызэригъэлъагъорэмкІэ, ящы-Іэныгьэ зэо гьогухэр зэпхыгьэхэу, зэпыщыт бгъуитІумэ ахэтхэу, зэмыблэжьхэу, дзэр зепщэнымрэ заор ребгъэк ок ынымрэ тхьагъэпцІыгъэ-хъоршэрыгъэу, шІыкІэ-амал зэфэшъхьафхэу ахэлъхэр агъэфедэхэзэ, зышъхьамысыжьхэу за-

ЗэрэзэтекІыщтыгьэхэр — зыр техэкІо-хъункІакІу, имые чІыгур къатырихынэу пшъэрылъ иІ, адырэм. лъэпкъым ичІыгурэ ишъхьафитныгъэрэ къеухъумэх. ТІури ныбжыкІэхэу зэуапІэм щызэІукІэхи, яныбжьыкІэгъуи ящыІэныгъи зэрэпсаоу заом щагъэкІуагъ. Ащ сыд къыкІэкІуагъэр? Курсак генерал тэмэтельыр къыратыгь, ахъщи, мылъкуи, чІыгуи ихъоих. Джэнэтым исым фэдэу мэпсэу. Ащ рэгушхо. Якъубэкъор адэ? Ащ лъыпсыкІэ ичІыгу ыгъэшъокІыгъ, ыкъуитІуи, иІахьыл-благъэхэри заом хэкІодагьэх. Ежьыри ишъхьафитныгъэ чІинэнэу фэмыеу фэмыхъукІэ ичІыгу къебгынэ. Капитанэу Курсак къызэреджэщтыгъэу, зызымытыгъэ «аужырэ оркъэу» къэнагъ.

> (Джыри къык Іэлъык Іощт).

/---/--/--/

2016-рэ илъэсым ыпкІэ зыхэмылъ юридическэ ІэпыІэгъу Адыгэ Республикэм щязытыщт очылхэр

1.	Андырхъое Аидэ Адам ыпхъур	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-928-664-68-58
2.	Ахминеева Еленэ Василий ыпхъур	Къалэу МыекъуапэкІэ очылхэм яколлегиеу N 2-p	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 57-38-38, 8-918-421-88-11
3.	Іэшъынэ Юрэ Алик ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие Теу- цожь районымкІэ икъутамэу N 4-р	Адыгэкъал, Лениным ипр., 17, кв. 9, тел. 8-918-156-58-88
4.	Бгъошэ Беллэ Руслъан ыпхъур	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-18-420-72-59
5.	Бэрзэдж Руслъан Долэтбый ыкъор	Очылхэм якабинет	Кощхьэблэ район, къ. Кощхьабл, ур. Промышленнэр, 67, кв. 8, тел. 8-918-922-26-85
6.	Бэщыкъо Наталье Анатолий ыпхъур	Очылхэм я Мыекъопэ къэлэ коллегиеу «Щит» зыфиlорэр	къ. Мыекъуапэ, Тургеневым иур., 215, тел. 8-960-436-29-99, 8-918-222-09-82
7.	Бжьэшlо Людмилэ Рэмэзан ыпхъур	Къалэу МыекъуапэкІэ очылхэм яколлегиеу N 2-p	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 57-38-38, 8-928-464-74-33
8.	Булжатова Маринэ Хьаджислъам ыпхъур	Очылхэм якабинет	къ. Мыекъуапэ, Жуковскэм иур., 29, тел. 8-928-465-76-86
9.	Бунева Людмилэ Николай ыпхъур	Къалэу МыекъуапэкІэ очылхэм яколлегиеу N 2-p	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 57-38-38, 8-928-471-43-29
10.	Дамницкая Анастасия Алексей ыпхъур	Очылхэм я Мыекъопэ коллегиеу «Правовая защита» зыфиlорэр	къ. Мыекъуапэ, Лениным иур., 8, кв. 41, тел. 8-928-668-15-24
11.	Демидова Галинэ Вячеслав ыпхъур	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-900-233-36-81
12.	Джэнчэтэ Тимур Аслъан ыкъор	Очылхэм якабинет	Шэуджэн район, къ. Хьакурынэхьабл, Гагариным иур. 22, тел. 8-961-828-00-77
13.	Дунаевский Андрей Михаил ыкъор	Очылхэм яколлегиеу N 5-у «Чепкин и парт- неры» зыфиlорэр	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 55-04-65, 8-960-479-09-38
14.	Жэнэ Алый Батчэрый ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие Теу- цожь районымкІэ икъутамэу N 4-р	Адыгэкъал, Лениным ипр., 17, кв. 9, тел. 8-918-320-17-15
15.	Жэнэ Рустам Адам ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-964-925-56-16
16.	ЖэнэлІ Даниеллэ Нурбый ыпхъур	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие Тэ- хъутэмыкъое районымкІэ икъутамэу N 7-р	Тэхъутэмыкъое район, къ. Тэхъутэмыкъуай, Ш.Хьахъуратэм иур., 53, тел.8-918-06-03-009
17.	Зэрамыку Замирэ Едыдж ыпхъур	Очылхэм я Мыекъопэ къэлэ коллегиеу «Ад- вокат» зыфиІорэр	къ. Мыекъуапэ, Жуковскэм иур., 9/15, тел. 8-961-514-88-29
18.	Зэфэс Заур Руслъан ыкъор	Очылхэм я Мыекъопэ къэлэ коллегиеу «Ад- вокат» зыфиlорэр	къ. Мыекъуапэ, Жуковскэм иур., 9/15, тел. 8-918-225-01-10
19.	Зеленский Валерий Владимир ыкъор	Къалэу МыекъуапэкІэ очылхэм яколлегиеу N 2-p	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 8-952-972-66-76
20.	Къэрэтэбэнэ Азэмат Асфар ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-918-423-19-20
21.	Къэрэтэбэнэ Беллэ Азэмат ыпхъур	Очылхэм якабинет	къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 224, кв. 48, тел. 8-918-226-70-61
22.	Кизянов Дмитрий Федор ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-928-465-57-56
23.	Константинов Алексей Алексей ыкъор	Очылхэм яколлегиеу N 5-у «Чепкин и парт- неры» зыфиlорэр	къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яур., 2, кв. 63, тел. 55-04-65, 8-961-819-99-48
24.	Копысов Игорь Александр ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-928-468-34-38
25.	Кощэгъу Аслъан Рэмэзанэ ыкъор	Очылхэм якабинет	Теуцожь район, къ. Гъобэкъуай, ур. Школьнэр, 35, тел. 8-918-453-44-26
26.	Кушъэкъо Саидэ Нурбый ыпхъур	Очылхэм якабинет	Тэхъутэмыкъое район, къ. Тэхъутэмыкъуай, ур. Красноармейскэр, 3, тел. 8-918-415-44-03
27.	Къушъхьэ Мухьамэд Ауес ыкъор	Очылхэм якабинет	Кощхьэблэ район, къ. Кощхьабл, ур. Советскэр, 53а, тел. 8-918-221-40-49
28.	Ломешин Александр Андрей ыкъор	Очылхэм я Джэджэ район коллегиеу «Ста- тус» зыфиlорэр	Джэджэ район, ст. Джаджэ, Лениным иур., 367, тел. 8-928-668-01-68, 8-962-765-00-00
29.	Любофеева Минхъан Абубэчыр ыпхъур	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие Тэ- хъутэмыкъое районымкІэ икъутамэу N 2-р	Тэхъутэмыкъое район, п. Яблоновскэр, Лениным иур., 39-а/1, тел. 8-918-317-47-47
30.	Мамый Алый Сэлэтчэрый ыкъор	Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегие	къ. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 197, тел. 52-15-25, 8-928-663-87-73

О ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

къахагъэщы Къэндзалхэм я Дунэе конгресс игъэцэкіэкіо куп

игъэкІотыгъэ зэхэсыгъоу иІагъэр Казань щызэхащагъ. Іэкіыб хэгъэгухэм, Урысыем ишъолъырхэм ащыпсэурэ къэндзалхэм яобщественнэ зэхахьэхэм япащэхэр зэlукlэгъум хэлэжьагъэх.

вам, Узбекистан, Польшэм, нэмыкІхэм къарыкІыгъэхэр нэбгырэ 800 фэдиз хъущтыгъэх, къытиІуагъ Адыгэ Республикэм ис къэндзалхэм культурэмкІэ яобществэу «Дуслыкым» итхьаматэу, Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет идепутатэу, Адыгеим медицинэмкІэ иІофышІэ цІэрыІоу Алям Ильясовым. — Зэхахьэм сыкъызыщэгущыІэм, тиреспубликэ и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат зэкъошныгъэм игъэпытэнкІэ Іофыгъуабэ зэрагъэцакІэрэр къафэсІотагь. Экстремизмэмрэ терроризмэмрэ апэуцугъэнхэм тизэlукlэгъу фэгьэхьыгъагъ. Ар къыдэслъытэзэ, мамыр псэукІэм

— Францием, Германием, Лит- игъэдэхэн Адыгеим зэрэщыпылъхэм щызгъэгъозагъэх.

> «Дуслыкым» иліыкіохэр мыгьэ Къырым щыІагьэх, къэндзалхэм, урымхэм, фэшъхьафхэм аlукlагъэх. А. Ильясовыр Казань щыкІогьэ зэхахьэм къызыщэгущыІэм, Сирием къикІыжьыгъэ адыгэхэм тиреспубликэ рэхьатныгъэ зэрэщагьотырэм иеплъыкІэхэр къыриІоліагъэх. Федеральнэ къулыкъушІэхэр Сирием зэрэгоуцуагъэхэм дунэе мэхьанэу иІэр хигъэунэфыкІыгъ. Адыгэу ятарихъ чІыгу къэзыгъэзэжьырэмэ яныдэлъфыбзэ зэрагъэшІэнымкІэ амалышІухэр Адыгеим зэрэщагьотырэм, Сирием къикІыжьыхэрэм зычІэсыщтхэ унэхэр зэрашІыхэрэм, нэмыкІхэм А. Ильясовыр къатегущыІагъ.

Татарстан и Президентэу Рустам Миннихановым ІофшІэным фэгъэхьыгъэу упчІэхэр зи-Іэхэм ягумэкІыгъохэм защигъэгьозагь. Къэндзалхэр итэкъухьагъэхэу дунаим щэпсэухэми, экономикэм, гъэсэныгъэм, культурэм афэгъэхьыгъэ лъэныкъохэмкіэ зэіокіэх, Іэпыіэгъу зэфэхъужьых. Щысэ атетхынымкІэ тэ, адыгэхэм, амалышІухэр дгьотыщтых. «Дуслыкым» Адыгеим музей, къэндзал еджапІэ къыщызэІуихыгъэх, ансамблэ щызэхи-

щагъ. Къэндзалхэу тиреспубликэ исхэм япроцент 80-м адыгабзэр ашІэ. «Дуслыкым» иІофшІагьэхэм къакІэупчІагьэх, опытэу иІэр зэрагъашіэ ашіоигъоу упчіабэ А. Ильясовым къыратыгъ.

Къэндзалхэм я Дунэе конгресс и Щытхъу тхылъ, нэпэеплъ шlyхьафтынхэр Алям Ильясовым къыратыжьыгъэх, шюу щыюр къыдэхъунэу фэлъэlуагъэх. Игъэхъагъэхэм ахигъэхъонэу тэри фэтэlo.

Сурэтым итыр: Алям Илья-

САМБО

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэ 12

Урысыем самбэмкіэ ишіэжь зэіукіэгъухэр Г. Трошиным фэгъэхьыгъагъэх. 1998 — 1999-рэ ильэсхэм къэхъугъэ кlaлэхэр Ермэлхьаблэ джырэблагъэ щызэнэкъокъугъэх. Адыгеим ибэнакІохэм хагъэунэфыкіырэ чіыпіэ 12 къыдахыгъ.

Саратов, Ростов хэкухэм, Москва, Санкт-Петербург, Чэчэным, Къалмыкъым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Ставрополь, Краснодар крайхэм, Адыгеим ялІыкІохэр алырэгъум щызэlукlагъэх. Тиреспубликэ щыщхэу хагьэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгьэхэр къа-

Батыш Джамболэт, кг 56-рэ,

Азимэ Ильгар, кг 60, тІуми апэрэ чІыпІэхэр къахьыгъэх. Тренерхэр Д. Хьакурынэ Дамир, Мэрэтыкъо Щамсэт, Адзынэ Алый. ЯтІонэрэ хъугъэхэр: Гъомлэшк Амир, кг 70-рэ, Къэбэхьэ Мурадин, кг 75-рэ, тренерхэр Д. Хьакурын, А. Гъомлэшк, Б. Хьабый.

Ящэнэрэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэр: Дэхъужь Хъызыр, кг 52-рэ, Джармэкъо Долэт, кг 56-рэ, Шэуджэн Аскэр, кг 60, ХьакІэмыз Айтэч, кг 70-рэ, Виталий Руди-ковыр, кг 75-рэ, Чэтыжъ Болэт, кг 75-рэ, Вардкез Акопян, кг 87-м къехъу. Тренерхэр М. Дэхъужьыр, А. Джармэкъор, Д. Хьакурынэр, А. Гъомлэшкыр, Н. Джармэкъор, А. Чэтыжъыр. Зэнэкъокъухэм ахэлажьэхэзэ тиспортсменхэм яІэпэІэсэныгьэ хагьахьо.

Сурэтым итхэр: Адыгеим иліыкіохэу Ермэлхьаблэ щыкіогъэ зэіукіэгъухэм ахэлэжьа-

Апэ уитыныр къин

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Старый Соболь» Нижний Тагил — 77:67 (21:19, 27:18, 16:16, 13:14).

Тыгъэгъазэм и 7-м Мыекъуапэ щызэдешіагъэх. Зезыщагъэхэр: К. Беляков — Санкт-Петербург, Е. Гусев

• БАСКЕТБОЛ. СУПЕРЛИГЭР. ЯЩЭНЭРЭ КУПЫР

— Воронеж, М. Юудагянц — Пятигорск. «Динамо-МГТУ»: Гапошин — 13, Абызов — 14, Милютин 4, Хмара — 23, Еремин — 10, Путимцев — 3, Чураев — 6, Ковалев, Широков — 4.

ЯтІонэрэ ешІэгьоу Мыекъуапэрэ Нижний Тагилрэ зэдыря агьэр къызэрыкоу щытыгьэп. ХьакІэмэ зэіукіэгъур ахьы ашіоигьоу амалхэм альыхъущтыгьэх. Тиспортсменхэм гуетыныгъэу ахэлъым имызакъоу, яІэпэІэсэныгъэкІи зыкъыуагъаштэщтыгъ. ЗэІукІэгьум къэгьэзапІэ фэзышІыгьэхэм ащыщых Илья Хмарэ, Максим Абызовыр, Артем Гапошиныр. И. Хмарэ хъагъэм Іэгуаор ридзэнымкІэ икъулайныгъэ дэгъоу ыгъэфедагъ. Очкоуищ дзыгъохэр гьогогьуи 8 зегьэцакІэхэм, Іэгоуи 5-р хъурджанэм ридзагъ. Хъурджанэм ычІэгь пхъашэу щыбэнагь Николай Ереминыр.

ПРЕСС-ЗЭІУКІЭР

— Апэ уитыныр къин, — къытиІуагъ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым. — Мыгъэ ешІэгъуи 10 тиlагъ, зэкlэми текlоныгъэр къащыдэтхыгъ. Командэхэм тшІуахьын ямурадэу зэнэкъокъум зыфагъэхьазыры. Финалныкъом тызыхафэкІэ, очко пчъагъэу тиІэр тіахыжьыщт, икіэрыкізу зэнэкъокъур едгъэжьэжьыщт.

А. Гапошиныр, Н. Ереминыр, М. Абызовыр, нэмыкІхэри апэрэ чІыпІэр ары зыфэбэнэштхэр.

<u>ЧІЫПІЭХЭР</u>

1. «Динамо-МГТУ» — 20 2. «Нефтехимик» — 18

3. «Русичи» — 18

«Старый Соболь» — 21

5. БК «Киров» — 21 6. «Согдиана» — 21

7. «Эльбрус» — 14 8. «Магнитка» — 17

9. «Тегас» — 16

Шъунаіз тешъудз: баскетболым текІоныгъэр къыщыдэзыхы-

рэм очкоуи 2 раты, зышІуахьырэм 1. Командэхэм ешІэгъу пчъагъэу яlагъэр зэфэдизэп. «Динамо-МГТУ-м» ешІэгьуи 10-мэ текІоныгъэр къашыдихыгъ. нэмыкІ командэхэм чІэнагьэхэр ашІыгьэх.

Тыгьэгьазэм и 10 — 11-м «Динамо-МГТУ-р» «Магнитка» Магнитогорск Мыекъуапэ щыІукІэщт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1015

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗышыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен